

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **A. M.**, zastoupený Mgr. et Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Oveňecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2019, č. j. 43 Az 6/2017 - 45,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 1. 2019, č. j. 43 Az 6/2017 - 45, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. 8. 2017, č. j. OAM-294/ZA-ZA11-ZA04-2017, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.
- IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta Mgr. et Bc. Filipa Schmidta, LL.M., **se určují** částkou 8228 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 24. 8. 2017, č. j. OAM-294/ZA-ZA11-ZA04-2017, byla opakovaná žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany shledána nepřipustnou podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

(dále jen „zákon o azylu“), a řízení ve věci mezinárodní ochrany bylo dle § 25 písm. i) zákona o azylu zastaveno.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové, který ji rozsudkem ze dne 31. 1. 2019, č. j. 43 Az 6/2017 - 45, zamítl.

[3] Ze správního spisu krajský soud konstatoval, že žalobce podal dne 27. 1. 2009 první žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Tuto žádost odůvodnil obavami z opakovaných únosů ruskými vojáky v Čečensku, odkud stěžovatel pochází (pozn. NSS – stěžovatel je čečenské národnosti a islámského vyznání). V minulosti, v letech 2004 a 2005, kdy v Čečensku pracoval jako ochranka majitele stavební firmy, byl náhodným svědkem výbuchu jednoho z vojenských ruských aut, projíždějících v rámci dopravního provozu kolem vozidla, ve kterém žalobce seděl. Spolu s řidičem vozidla, ve kterém seděl, ho ruští vojáci odvezli na velitelství, kde ho deset dní drželi v jámě s vodou a neustále ho bili. Po zaplacení částky 5000 USD byl žalobce propuštěn. Podruhé byl podobně unesen po třech týdnech, přímo z místa bydliště. Tuto událost žalobce hodnotí jako obvyklou, kdy poté, co federální vojáci zjistili snadný přísun peněz, únosy opakovali. V druhém případě příbuzní žalobce zaplatili 2000 USD a žalobce byl po třech dnech propuštěn. Uvědomil si, že jej již nikdy nesmí unést, a proto se rozhodl ze země odejít. Cestoval vlakem přes Ruskou federaci, Bělorusko a Polsko do ČR. Následně odcestoval do Rakouska. Ve své první žádosti dále uvedl, že se do Ruské federace nemůže vrátit, protože by jej tzv. kadyrovci (bezpečnostní složky čečenského prezidenta Ramzana Kadyrova) pronásledovali za to, že žil v Evropě, konkrétně v Rakousku, kde je velká komunita Čečenců finančně podporujících své krajany v boji proti Kadyrovovi. Samotného Ramzana Kadyrova označil za banditu, se kterým odmítá spolupracovat. Svůj zdravotní stav označil žalobce za dobrý.

[4] Při pohovoru k první žádosti o mezinárodní ochranu, dne 25. 3. 2009, žalobce uvedl, že Ruskou federaci opustil v roce 2006, k výbuchu, po kterém byl odvezen na vojenský štáb v Grozném, kde jej bili, že došlo v roce 2003 nebo 2004. Politickou činností se nikdy nezabýval, nikdy nebyl členem žádné politické strany. V rámci Ruské federace žil i na jiných místech než v Čečensku, bydlel v Kabardsko-Balkarsku a v Dagestánu. I tam byl ale stále obtěžován policií. Cestovní pas spálil na rakouské hranici, aby mu nepřišli na české vízum. Schengenské vízum nezískal, přestože o něj žádal. V Rakousku vystupoval zprvu pod jiným příjmením, ale rakouská policie u něj později našla občanský průkaz, a přišla tak na vydané české vízum. Poté byl vrácen do ČR.

[5] Žalovaný rozhodnutím ze dne 15. 2. 2011, č. j. OAM-59/VL-07-ZA04-2009, žalobci azyl podle § 12, § 13 ani § 14 zákona o azylu neudělil, na dobu 24 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, tedy od 3. 3. 2011, mu však udělil doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu. S ohledem na žalobcovy obavy z postupu stoupenců Ramzana Kadyrova vůči navrátilivším se žadatelům o azyl, zejména pak z Rakouska, kde žalobce několik let pobýval, a shromážděným informacím o žalobcově zemi původu dospěl žalovaný k závěru, že v případě žalobce nelze bezpečnostní a politickou situaci v Ruské federaci, konkrétně v Čečensku, považovat za natolik uspokojivou, aby v případě žalobce bylo možné vyloučit v případě jeho návratu do vlasti jeho mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Žalovaný dodal, že vnitřní emigrace, ať již v Čečensku nebo jiných ruských regionech, nebyla objektivně přijatelnou alternativou.

pokračování

[6] Dne 25. 1. 2013 žalobce podal žádost o prodloužení doplňkové ochrany. Rozhodnutím ze dne 5. 6. 2013, č. j. OAM-59/VL-07-ZA04-PD1-2009, žalovaný žalobci doplňkovou ochranu neprodloužil. Konstatoval, že v období od udělení doplňkové ochrany žalobci došlo k podstatnému vývoji ohledně možnosti využití institutu vnitřního přesídlení. Osoby čečenské národnosti již nejsou terčem cíleného zájmu státních orgánů Ruské federace. Ruský systém registrace pobytu také nově stanoví pouze povinnost přihlášení u správního úřadu v místě bydliště nebo pobytu. Na rozdíl od dřívější praxe se již nejedná o schvalovací řízení. Obavu z tzv. kadyrovců působících na území Čečenska tak již není možné objektivně posoudit jako oprávněnou. S ohledem na skutečnost, že žalobce není osobou, která by v případě návratu do vlasti mohla být postižena z důvodů svých vlastních aktivit, bylo dle žalovaného možné opodstatněně předpokládat, že v případě návratu žalobce do Ruské federace by mu z těchto příčin nemohlo ze strany ruských státních orgánů nic adresného hrozit.

[7] Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 6. 4. 2016, č. j. 2 Az 11/2013 – 42, zamítl žalobu, kterou žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného o neprodloužení doplňkové ochrany. Žalobce podal proti uvedenému rozsudku Městského soudu v Praze kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 21. 2. 2017, č. j. 8 Azs 141/2016 – 38, odmítl pro nepřijatelnost.

[8] Dne 19. 4. 2017 podal žalobce druhou žádost o udělení mezinárodní ochrany. V rámci poskytnutí údajů k této žádosti uvedl, že má potíže s páteří, byla mu lékařem doporučena operace, jiný lékař však operaci odložil. Kvůli tomu musí mít pohodlné spaní, nemůže běhat, nosit těžké věci či jinak tělo zatěžovat. Za důvod své žádosti uvedl, že před cca rokem a půl (v říjnu 2015) přišli za jeho matkou dva lidé (žena a muž), kteří se jí ptali, proč žalobce odjel pryč a zradil Čečensko a prezidenta. Podruhé k ní přišli před osmi měsíci (v srpnu 2016). Matka v důsledku těchto návštěv prodala byt a přestěhovala se do menšího bytu na kraji města Groznyj. Od té doby ji nikdo více nenavštívil. K dotazu na důvod své žádosti žalobce konstatoval, že „*u nich*“ to chodí tak, že „*i lidé, kteří mají jinou sexuální orientaci, jsou někam odváženi*“. Domnívá se, že za to, že požádal o azyl, by se mu také něco stalo, také by byl někam odvezen. Mohli by jej zabít nebo zbít. Kdyby jej zbili, určitě by se stal invalidou a skončil by na invalidním vozíku. Tím chtěl dle svých slov říci, že „*v Čečensku si bezpečnostní složky dělají, co chtějí, neplatí tam zákon, může se stát cokoli*“. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce mimo jiné vypověděl, že při práci skladníka v Říčanech, v roce 2012 nebo 2013, si přivodil potíže s páteří (kýlu). V roce 2014 nebo 2015 upadl a již nevstal. Kamarád ho odvezl do nemocnice, kde mu udělali rentgen, na kterém však nebyl žádný nález. Protože nemohl týden vstát z postele, odvezli ho znovu do nemocnice (do FN v Motole), kde mu udělali magnetickou rezonanci a jiná vyšetření. Docházel na rehabilitace, sám se snažil hodně chodit. Svůj zdravotní stav doložil žalobce dvěma lékařskými zprávami z FN v Motole, a to z vyšetření ze dne 30. 12. 2014 a ze dne 8. 1. 2015. Pověřený pracovník žalovaného položil žalobci dotaz, proč při výsledku v rámci řízení o vyhoštění konaném dne 5. 4. 2017 sdělil cizinecké policii, že mu v zemi jeho původu žádné přímé nebezpečí nehrozí, nemá žádný důvod, který by mu znemožňoval do vlasti odcestovat, a že se vrátí za matkou, zatímco nyní, v rámci řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany, uvádí něco jiného. Žalobce odpověděl, že měl strach, aby jej policisté nezajistili a v krátké době ho nevyhostili. Měl v plánu podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Do Čečenska posílal peníze, hovořil o tom, že je tam diktatura – žalobce se domnívá, že již za tohle by musel

být v Čečensku potrestán. To, že někdo po letech přišel za jeho matkou v souvislosti s jeho odjezdem ze země, si nedokáže vysvětlit, od roku 2005 se nic takového nestalo, neměl žádné poznatky o tom, že by ho někdo hledal.

[9] Krajský soud souhlasil s žalovaným, že žalobce ve své nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany neuvedl žádné nové skutečnosti svědčící o tom, že by žalobce mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a téhož zákona. Stejně jako v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 27. 1. 2009, také v řízení o žádosti ze dne 19. 4. 2017 žalobce uváděl jako hlavní důvody pro svou neochotu vrátit se do Ruské federace špatnou bezpečnostní situaci v Čečensku, obavy z kadyrovců a zájem bezpečnostních složek o jeho osobu. Tyto skutečnosti tedy již byly žalovaným blíže zkoumány. A byť žalovaný původně udělil žalobci doplňkovou ochranu, následně rozhodl o jejím neprodloužení. V rozhodnutí o neprodloužení mezinárodní ochrany se pak podle krajského soudu podrobně zabýval změnou situace, ke které v mezidobí došlo v Ruské federaci. Na základě různých zpráv o zemi původu žalovaný dospěl k závěru, že žalobce by již v případě návratu do Ruské federace nemusel mít obavy ze špatné bezpečnostní situace v Čečensku ani z kadyrovců, neboť mu nic nebrání využít možnosti tzv. vnitřní migrace (tj. přesídlit do jiného ruského regionu). Uvedený závěr následně potvrdil Městský soud v Praze, stejně jako Nejvyšší správní soud.

[10] Žalovaný si podle krajského soudu navíc pro řízení o žalobcově opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany obstaral aktuální zprávu o zemi původu, která výše uvedený závěr potvrzuje. Jedná se o informaci polského Úřadu pro záležitosti cizinců z června 2014 (Zpráva ze zjišťovací mise do Ruské federace provedené ve dnech 4 - 18. 5. 2014), která detailně popisuje systém registrace (přihlášení se k pobytu) osob v Ruské federaci. Také z této zprávy plyne, že žalobce není povinen vracet se do Čečenska, kam se dle svých slov bojí vrátit, ale může si zvolit jakýkoli region v rámci Ruské federace a v něm žít.

[11] K žalobcem uváděným skutečnostem ohledně jeho zdravotního stavu krajský soud potvrdil závěr žalovaného, že tyto skutečnosti se netýkají změny situace v zemi původu, důvodů odchodu žalobce ze země původu, ani jím prezentovaných problémů, které tam měl mít, či vážné újmy, která by mu tam mohla hrozit. Ze zdravotních zpráv předložených žalobcem dle žalovaného navíc ani nevyplývá, že by jeho zdravotní stav byl závažný. Z lékařských zpráv ze dne 30. 12. 2014 a ze dne 8. 1. 2015 vyplývá, že žalobce se podrobil konzervativní léčbě, která mu pomohla, a jeho stav byl v uvedenou dobu stabilizovaný. Byl vyšetřen počítačovou tomografií (CT), v rámci které mu byl popsán nález – zúžení páteřního kanálu. Částečně omezen na běžném způsobu života tedy je, ovšem takovým způsobem, že k jeho léčbě prozatím postačovala konzervativní léčba v podobě užívání analgetik, rehabilitace a dodržování určité životosprávy.

[12] Ze zpráv shromážděných žalovaným o zemi původu založených ve správním spise zároveň nijak nevyplývá, že by v Ruské federaci došlo k takové zásadní změně politické a bezpečnostní situace, která by mohla založit opodstatněnost nové žádosti žalobce z hlediska možných důvodů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (viz zejména zprávy Human Rights Watch a Freedom House z roku 2017). V určitém ohledu došlo dle krajského soudu naopak spíše ke zlepšení bezpečnostní situace.

pokračování

[13] K žalobcovu poukazu na útoky na příslušníky menšin s jinou sexuální orientací, k nimž dochází v Čečensku, a k související žalobní námitce, podle níž tyto útoky svědčí o zhoršené bezpečnostní situaci v žalobcově zemi původu, krajský soud uvedl, že tyto skutečnosti nemají žádnou bezprostřední vazbu na žalobcem uváděné důvody udělení mezinárodní ochrany. Žalobce nikdy netvrdil, že by mohl být vystaven pronásledování ve smyslu § 12 nebo že by mu hrozila vážná újma podle § 14a zákona o azylu pro jeho příslušnost (ať už domnělou, či skutečnou) k takové menšině. Krajský soud proto nesouhlasil s tím, že by se měl žalovaný v nyní posuzované věci podrobněji zabývat postavením menšin s jinou sexuální orientací v Ruské federaci. Předmětem dokazování v řízení o udělení mezinárodní ochrany není obecná situace v zemi původu žadatele, nýbrž konkrétní situace žadatele popisovaná v jeho tvrzeních.

[14] Krajský soud neshledal důvodnou ani žalobní námitku, podle níž měl žalovaný provést s žalobcem další pohovor, jestliže měl za to, že v jeho tvrzeních jsou určité rozpory. Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí poukazoval na rozpory v žalobcových tvrzeních spíše podpůrně. Hlavní důvody, pro které shledal žádost žalobce o mezinárodní ochranu nepřipustnou, jsou odlišné a ob stojí i bez tohoto poukazu. Proto by bylo nadbytečné konat s žalobcem další pohovor jen za účelem odstranění těchto rozporů.

[15] Krajský soud tedy uzavřel, že nebyly zjištěny žádné nové skutečnosti, které by odůvodňovaly opětovné věcné hodnocení žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce a jeho obav z návratu do Ruské federace a které by vyžadovaly nutnost vydání nového meritorního rozhodnutí v jeho věci. Ve věci byly naplněny zákonné podmínky pro zastavení správního řízení pro nepřipustnost opakované žádosti dle § 25 písm. i) ve spojení s § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[16] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž namítal, že v nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany poukázal na zhoršenou bezpečnostní situaci v Čečensku. Taktéž poukázal na útoky na příslušníky menšin s jinou sexuální orientací. Dle vyjádření stěžovatele dochází v zemi jeho původu k porušování lidských práv, doložil i zprávy týkající se útoků na homosexuály. Rapidně se zhoršující bezpečnostní situaci, spolu se závažným porušováním lidských práv, považuje stěžovatel za novou skutečnost ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu.

[17] Stěžovatel tak má za to, že žalovaný zásadně pochybil, když konstatoval, že stěžovatel uvádí naprosto stejné důvody jako v původní žádosti o udělení mezinárodní ochrany. K uváděným skutečnostem o zhoršené bezpečnostní situaci se žalovaný vyjádřil pouze strohým konstatováním o tom, že je mu známo, že v zemi původu stěžovatele obecně nedošlo k takové zásadní změně politické a bezpečnostní situace, která by mohla založit opodstatněnost jeho nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[18] Stěžovatel má za to, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu i podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatel již jak ve správním řízení, tak v řízení před soudem předložil důkazy potvrzující, že v zemi jeho původu dochází k zásadnímu porušování základních lidských

práv. Přesto žalovaný ani soud zprávy a doplnění ze strany samotného stěžovatele nijak nezohlednili, respektive je nepovažovali za relevantní pro dané řízení, ačkoli právě důvodné obavy z hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 zákona o azylu představují důvody pro udělení doplňkové ochrany. Bylo tak na žalovaném, aby tvrzení stěžovatele řádně posoudil a zohlednil.

[19] Taktéž konstatování žalovaného k možnému přesídlení stěžovatele do jiné oblasti v rámci země jeho původu považuje stěžovatel za chybné, neboť v případě, že žalovaný poukazuje na možné vnitřní přesídlení, je též nutné, aby byla možnost vnitřního přesídlení stěžovatele řádně posouzena ve smyslu konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93, publ. pod č. 1551/2008 Sb. NSS, či usnesení ze dne 1. 12. 2016, č. j. 10 Azs 256/2016 - 27). Podle této judikatury je nutno zohlednit čtyři kritéria pro posouzení možnosti vnitřního přesídlení: (1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti; a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a mají rovněž svoji logickou posloupnost, a tudíž musí být aplikovány ve výše uvedeném pořadí. Při posuzování všech čtyřech kritérií je navíc nutné brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele, nikoliv tedy pouze odkázat na informaci polského Úřadu pro záležitosti cizinců, která je navíc již z června roku 2014, tedy zcela neaktuální. V této souvislosti stěžovatel taktéž namítá, že krajský soud nesprávně posoudil povinnost žalovaného ve prospěch i neprospěch žadatele shromažďovat veškeré relevantní a aktuální informace o zemi původu.

[20] Z hlediska přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. je stěžovatel toho názoru, že jeho kasační stížnost by měla být přijata k meritornímu posouzení, neboť v jeho případě došlo k zásadnímu pochybení, kdy žalovaný nevzal v potaz aktuální a relevantní informace o zásadním porušování lidských práv v zemi původu stěžovatele, na základě čehož došlo k nezákonnému zastavení řízení o jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud tak měl napadené rozhodnutí pro jeho nezákonnost zrušit.

[21] Stěžovatel tedy navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil.

[22] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na žalobou napadený rozsudek, s nímž se ztotožnil, na své rozhodnutí a na své vyjádření k žalobě. Zopakoval, že se v posuzované věci jedná o druhou žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany, přičemž stěžovatel uvádí stejné důvody odchodu ze země původu a neochoty se tam vrátit, jako uváděl v průběhu správního řízení o jeho první žádosti, tj. špatnou bezpečnostní situaci v Čečensku, nesouhlas s politikou čečenského prezidenta Kadyrova a zájem bezpečnostních složek o jeho osobu. V předchozím řízení o prodloužení doplňkové ochrany žalovaný tyto skutečnosti posoudil a konstatoval, že stěžovatel se nemusí navrátit do Čečenska a že si za své místo může zvolit jakékoli jiné místo na území Ruské federace. Ze shromážděných informací o zemi původu je žalovanému rovněž známo, že v Rusku nedošlo k zásadní změně politické či bezpečnostní situace, jež by mohla založit opodstatněnost stěžovatelovy nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Na základě

pokračování

uvedeného žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou, příp. aby ji jako nedůvodnou zamítl.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[23] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[24] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[25] Stěžovatel v tomto případě namítá zásadní pochybení krajského soudu (zejména ve vztahu k nedostatečnému zjištění skutkového stavu ohledně možné změny situace v zemi původu, jež by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany), která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a kterou navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnosti je přijatelná.

[26] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[27] Žalovaný u opakované žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany shledal naplnění podmínek pro zastavení řízení s tím, že se jedná o žádost nepřipustnou ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu.

[28] Dle § 10a odst. 1 písm. e) zákona o azylu je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná, podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou ministerstvo posoudilo jako nepřipustnou podle § 11a odst. 1 téhož zákona.

[29] Dle § 11a odst. 1 zákona o azylu, podal-li cizinec opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, ministerstvo nejprve posoudí přípustnost opakované žádosti o

udělení mezinárodní ochrany, a to, zda uvedl nebo se objevily nové skutečnosti nebo zjištění, které a) nebyly bez vlastního zavinění cizince předmětem zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany v předchozím pravomocně ukončeném řízení a b) svědčí o tom, že by cizinec mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu.

[30] Opakovanými žádostmi o udělení mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud zabýval již v mnoha svých rozhodnutích, stěžejní je především rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2012, č. j. 3 Azs 6/2011 – 96, publ. pod č. 2642/2012 Sb. NSS, podle něhož *„přípustnost opakované žádosti je třeba posuzovat jak z pohledu možných nových skutečností a zjištění pro udělení azylu, tak z pohledu možných nových skutečností a zjištění pro udělení doplňkové ochrany. Přitom i opakovaná žádost, která formálně neuvádí nové skutečnosti či zjištění pro udělení azylu ani doplňkové ochrany, nemůže být podle názoru rozšířeného senátu považována za žádost shodnou, a tudíž nepřípustnou, jestliže se od předcházejícího pravomocného rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany zásadním způsobem změnila situace v zemi původu a tato změna by mohla zakládat opodstatněnost nové žádosti o udělení mezinárodní ochrany“.*

[31] V nedávném usnesení ze dne 27. 11. 2020, č. j. 5 Azs 110/2020 - 37, Nejvyšší správní soud k institutu opakované žádosti dále konstatoval: *„Koncept opakovaných žádostí zná právní úprava již poměrně dlouho, přičemž konsekventně vychází z toho, že je třeba, aby v daném případě existovaly „nové skutečnosti nebo zjištění“, které musí mít určitou přidanou hodnotu a kvalitu oproti předchozí žádosti o udělení mezinárodní ochrany; to respektuje též relevantní judikatura k opakovaným žádostem o mezinárodní ochranu – viz zejm. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009 – 65, který svůj závěr formuloval do právní věty: „Hlavním smyslem a účelem možnosti podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany je postihnout případy, kdy se objeví takové závažné skutečnosti, které by mohly ovlivnit hmotněprávní postavení žadatele a které nemohl uplatnit vlastní vinou během předchozího pravomocně ukončeného řízení. Při opakovaném podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany je proto nutno důsledně dbát na splnění těchto podmínek, které mají na straně jedné garantovat určitou přidanou hodnotu této nové žádosti, jenž může vést k jinému rozhodnutí než u žádosti předchozí, a na straně druhé zajistit, aby nedocházelo k účelovému podávání opakovaných žádostí.“ V tomto rozsudku zdejší soud dále uvedl, že „zpravidla se přitom může jednat o takové skutečnosti, ke kterým došlo během času a jako takové lze připomenout zejména změnu situace v zemi původu nebo změnu poměrů ve vztahu k osobě žadatele, např. udělení azylu matce nezletilé žadatelky, jejíž žádost již byla pravomocně zamítnuta; k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs 14/2008 – 57“.*

[32] V řízení o nové žádosti stěžovatel uplatnil některá nová tvrzení (především to, že se u jeho matky na něj v roce 2015 a 2016 vyptávali neznámí lidé a zajímalo je, proč stěžovatel odjel pryč a zradil Čechy a prezidenta), která nemohl uplatnit ve své předchozí žádosti a která, pokud by se potvrdila jejich hodnověrnost, by mohla nasvědčovat tomu, že v případě návratu do Česka by stěžovatel i nadále mohl čelit skutečnému nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 1 písm. a) nebo b) zákona o azylu, případně i pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, pokud by důvodem represí vůči stěžovateli byly jím zastávané nebo jemu původci pronásledování připisované politické názory.

pokračování

[33] Je ovšem pravdou, že primárním důvodem, proč stěžovateli nebyla v řízení navazujícím na rozhodnutí o jeho první žádosti prodloužena doplňková ochrana, byl závěr žalovaného, že vzhledem ke změně okolností v zemi původu spočívající zejména v tom, že k přestěhování již není třeba souhlasu úřadů, se může stěžovatel vyhnout skutečnému nebezpečí vážné újmy, jež by mu hrozila v Čečensku, tím, že využije institutu vnitřního přesídlení a usadí se na jiném místě v rámci Ruské federace, což výše uvedená tvrzení stěžovatele sama o sobě nezpochybňují.

[34] V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná, že dle § 2 odst. 7 zákona o azylu *„pronásledováním nebo vážnou újmu není, pokud se obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu jeho posledního trvalého bydliště a může-li cizinec bezpečně a oprávněně odcestovat do jiné části státu, do ní vstoupit a v ní se usadit, a pokud s přihlédnutím k situaci v této části státu a k jeho osobní situaci v této části státu a) nemá odůvodněný strach z pronásledování ani nejsou dány důvodné obavy, že by mu zde hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy, nebo b) má přístup k účinné ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmu“* [obdobně viz čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“)].

[35] Přesídlení do jiné části Ruské federace na základě § 2 odst. 7 zákona o azylu může být způsobem, jak předejít skutečnému nebezpečí vážné újmy u stěžovatele, ovšem pouze pokud jsou splněny požadavky kladené na tuto tzv. „vnitřní ochranu“, resp. „alternativu vnitřního útěku“. Ve stěžovatelem zmiňovaném rozsudku ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 – 93, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„[p]ři posuzování možnosti vnitřní ochrany je nezbytné zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení ... V této souvislosti se rozhodovací orgán musí zabývat zejména dostupností vnitřní ochrany, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), účinností vnitřní ochrany a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřní ochrany. Rovněž je třeba zvážit bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení“*. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, pak vyplývá, že *„při posuzování možnosti vnitřní ochrany je nutné posoudit čtyři kritéria: (1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nehrozí navrácení do původní oblasti a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a při jejich posouzení je třeba brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele“*.

[36] Pokud ovšem stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že tato možnost vnitřního přesídlení, resp. vnitřní ochrany, nebyla ve světle uvedených kritérií, definovaných zákonem o azylu, kvalifikační směrnici i judikaturou Nejvyššího správního soudu, dostatečně posouzena, musí Nejvyšší správní soud konstatovat, že tato otázka již byla hodnocena v řízení ve věci prodloužení jeho doplňkové ochrany nejprve žalovaným a následně Městským soudem v Praze (Nejvyšší správní soud se k ní ve svém usnesení o

nepřijatelnosti kasační stížnosti stěžovatele ve věci neprodloužení doplňkové ochrany meritorně nevyjádřil, pouze dospěl k závěru, že kasační stížnost stěžovatele nepřesahuje jeho vlastní zájmy), a tedy v nynějším řízení ve věci opakované žádosti stěžovatele již nemůže být znovu v plném rozsahu posuzována. Předmětem nynějšího řízení může být toliko otázka, zda ve vztahu k tomuto hlavnímu důvodu ukončení mezinárodní ochrany stěžovatele vyplynuly z řízení o opakované žádosti stěžovatele nové skutečnosti či zjištění či zda nedošlo k takové změně situace v zemi původu, v jejichž světle by již původní závěr žalovaného a městského soudu o možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele nemohl obstát.

[37] Nejvyšší správní soud ovšem musí přisvědčit stěžovateli, že žalovaný neověřil, zda – co do možnosti využití institutu vnitrostátní ochrany - nedošlo k podstatné změně situace v zemi původu na základě dostatečně adresných a aktuálních informací o zemi původu. Žalovaný totiž skutečně vyšel v tomto ohledu pouze z informace polského Úřadu pro záležitosti cizinců, kterou si žalovaný v řízení o nynější žádosti obstaral a která má potvrzovat jeho závěr, že přesídlení v rámci Ruské federace podléhá pouze registračnímu principu. Tato zpráva je ovšem z června 2014, zatímco žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 24. 8. 2017, tedy více než tři roky po té. Aktuálnější informace o zemi původu, které stěžovatel v nynějším řízení shromáždil, se buď dané otázce vůbec nevěnují, nebo, v případě informace Freedom House, Svoboda ve světě 2017 - Rusko, uvedený závěr ve vztahu ke stěžovateli dokonce zpochybňují, neboť uvádějí, že ruské státní orgány do určité míry omezují svobodu pohybu a bydliště, některé oblastní úřady vydávají registrační vyhlášky, jež omezují právo občanů svobodně si vybrat místo trvalého bydliště a terčem těchto omezení se většinou stávají právě etnické menšiny a migranti z Kavkazu a Střední Asie. Nelze tedy *a priori* vyloučit, že by takovým omezením mohl být vystaven také stěžovatel jakožto Čečenec a navíc muslim. Je tudíž otázkou, zda by mu v současné době bylo vůbec právně či fakticky povoleno (umožněno) přesídlit do jiné oblasti Ruské federace a jaké postavení by v nové komunitě měl, neboť ze stejného materiálu vyplývá, že příslušníkům etnických menšin, zejména těm, u kterých lze předpokládat původ na Kavkaze (což je případ stěžovatele) nebo ve Střední Asii, hrozí diskriminace a obtěžování ze strany vlády i společnosti.

[38] Obdobně shledal Nejvyšší správní soud důvodným i odkaz stěžovatele na zhoršení jeho zdravotního stavu, a to nikoliv ve vztahu k možnosti udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, neboť tuto otázku vznášel stěžovatel v kasační stížnosti jen ve zcela obecné rovině, ale opět jakožto možnou novou skutečnost, kterou je třeba vzít v úvahu při hodnocení, zda i nadále je přesídlení stěžovatele do jiného regionu Ruské federace, nejen právně, ale i fakticky možné. Nejen z výpovědi stěžovatele a z jím předložených lékařských zpráv, ale i z výše uvedených závěrů krajského soudu k následkům pracovního úrazu stěžovatele totiž vyplývá, že je omezen ve způsobu svého života, a to pravděpodobně i v možnosti volby zaměstnání (zejména výkonu fyzicky náročných profesí), což může významně stěžovat reálnou možnost jeho přesídlení do jiné části Ruské federace, než je Čečensko, odkud pochází a kde lze předpokládat, že má i přes svůj delší pobyt v ČR, stále jisté rodinné a tudíž i ekonomické zázemí. Ani tato skutečnost však nebyla v rozhodnutí žalovaného či krajského soudu nijak zhodnocena z toho hlediska, zda nezakládá přípustnost jeho opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[39] V tomto rozsahu tedy Nejvyšší správní soud kasační stížnosti přisvědčil, naopak jiné námitky stěžovatele důvodnými neshledal, zejména ve shodě s krajským soudem zdejší

pokračování

soud potvrzuje, že žalovaný se v této věci nemusel zabývat (jakkoli alarmující) situací homosexuálů, resp. osob s menšinovou sexuální orientací v Čečensku či v jiných částech Ruské federace, neboť stěžovatel nikdy netvrdil, že by byl homosexuálem či příslušníkem jiné sexuální menšiny, tato otázka tedy není vzhledem k jeho azylovému příběhu v této věci relevantní.

IV.

Závěr a náklady řízení

[40] V uvedeném rozsahu tedy Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

[41] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu však nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly; i vzhledem k zákonnému osvobození stěžovatele od placení soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení o kasační stížnosti tak stěžovateli žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem nelze přiznat.

[42] Pro řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud stěžovateli usnesením ze dne 21. 3. 2019, č. j. 5 Azs 60/2019 - 13, ustanovil zástupce, advokáta Mgr. et Bc. Filipa Schmidta, LL.M. Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu ve výši 3100 Kč za dva úkony právní služby spočívající v první poradě s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení, a dále v doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy 6800 Kč. Tuto částku je třeba navýšit o DPH 21 %, celkem tedy zástupci stěžovatele náleží částka 8228 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 12. února 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu